

Briselē, 2018. gada 28. maijā
(OR. en)

9418/18

Starpiestāžu lietas:
2018/0107 (COD)
2018/0108 (COD)

JAI 516
COPEN 166
CYBER 117
DROIPEN 76
JAIEX 56
ENFOPOL 284
DAPIX 158
EJUSTICE 62
MI 399
CODEC 873

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Padome
Temats:	e-pierādījumi a) Regula par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem b) Direktīva par juridiskajiem pārstāvjiem pierādījumu vākšanas nolūkā = politikas debates

I. Ievads

1. Komisija 2018. gada 17. aprīlī pieņēma divus leģislatīvo aktu priekšlikumus – *priekšlikumu Regulai par Eiropas elektronisko pierādījumu sniegšanas un saglabāšanas rīkojumiem elektronisko pierādījumu gūšanai krimināllietās*¹, un *priekšlikumu Direktīvai, ar ko paredz saskaņotus noteikumus juridisko pārstāvju iecelšanai ar mērķi iegūt pierādījumus kriminālprocesā*². To mērķis ir uzlabot pārrobežu piekļuvi e-pierādījumiem, izveidojot tiesisko regulējumu tiesu rīkojumiem, kuri tieši tiek adresēti pakalpojumu sniedzēju juridiskajiem pārstāvjiem bez tās dalībvalsts iestāžu iejaukšanās, kurā atrodas viņu juridiskais pārstāvis.

¹ 8110/18.

² 8115/18.

Pirmajās ekspertu diskusijās un debatēs Sadarbībai krimināllietās izveidotajā policijas un tiesu iestāžu koordinācijas komitejā (*CATS*) atklājās vairāki politiski nozīmīgi jautājumi, kurus prezidentvalsts vēlas iesniegt Padomei (TI) 4. jūnija sanāksmē, lai lūgtu politiskas norādes ne tikai par virzienu, kuram sekot turpmākajās sarunās par priekšlikumiem, bet arī par ES ārējām attiecībām šajā jautājumā ar galvenajiem partneriem, piemēram, ASV.

II. Komisijas leģislatīvo aktu priekšlikumu darbības joma

2. Kaut arī priekšlikumi tika vērtēti atzinīgi, vairākas delegācijas pauda nožēlu par ierosinātās regulas ierobežoto darbības jomu, jo tā neattiecas uz *tiešu piekļuvi e-pierādījumiem* (tieša piekļuve datiem bez trešās personas (pakalpojumu sniedzēja) kā starpnieka palīdzības) vai *datu pārtveršanu reāllaikā*. Daudzas delegācijas uzskatīja, ka šie abi elementi ir jārisina, jo tie atbilst operatīvai vajadzībai un tāpēc tos ir jāturpina izskatīt daudz detalizētāk. Tomēr pastāv atšķirīgi viedokļi par to, vai tas būtu jā dara ar mērķi iekļaut tos pašreizējos priekšlikumos vai drīzāk paralēli pašreizējiem priekšlikumiem, lai nekavētu vai nepaildzinātu pašreizējās sarunas.
3. Attiecībā uz *datu pārtveršanu reāllaikā* līdz šim ir formulēti šādi apsvērumi:
 - šis ir sensitīvs un ierobežojošs pasākums;
 - šī iespēja vairumā valstu tiesību aktu ir paredzēta attiecībā uz iekšzemes situācijām, proti, Direktīvā par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu un ASV Aktā par datu likumīgu izmantojumu ārzemēs (*Clarifying Lawful Overseas Use of Data – CLOUD (US CLOUD Act)*); jebkāds ES juridiskais pamats datu pārtveršanai reāllaikā būtu jāapsver šajā plašākajā satvarā, un jāņem vērā vajadzība dalībvalstu iestādes aprīkot ar pilnu instrumentu klāstu noziedzības apkarošanai digitālajā laikmetā (kas ir viņu ASV kolēģu rīcībā). Turklāt dalībvalstis pauda viedokli, ka pārdomās par šo pasākumu būtu jāapsver arī iespēja datu pārtveršanu reāllaikā uz savstarpības pamata ietvert ASV *CLOUD* aktā paredzētajā izpildvaras nolīgumā.

4. Attiecībā uz *tiešu piekļuvi e-pierādījumiem* līdz šim ir formulēti šādi apsvērumi:
- tas ir iedarbīgs instruments atrašanās vietas zaudējuma vai pakalpojumu sniedzēju nesadarbošanās gadījumā; ar to dalībvalstu iestādes tiek pilnvarotas attālināti piekļūt datiem, kas kļuvuši pieejami pēc ierīces meklēšanas un izņemšanas vai pēc likumīgi iegūtu datu izmantošanas piekļuvei kontam;
 - valstu tiesību aktos, kas pašlaik dalībvalstīs regulē šādu tiešu piekļuvi, pastāv ievērojamas atšķirības, jo īpaši attiecībā uz tajos paredzētajiem drošības pasākumiem un pilnvarām;
 - lietderīga būtu kopēja ES satvara iespējama izveidošana, taču šāda ES pieeja būtu rūpīgi jāapsver, ņemot vērā minētos atšķirīgos valstu tiesiskos regulējumus, un būtu rūpīgi jāizskata vairāki juridiska rakstura jautājumi, tostarp saistībā ar atbilstīgu juridisko pamatu.
5. ***Ministri tiek aicināti tuvākajā laikā apmainīties ar viedokļiem par jautājuma steidzamību un par kārtību, kādā turpināt diskusijas par ES satvara izveidi "tiešai piekļuvei e-pierādījumiem" un "datu pārtveršanai reāllaikā".***

III. Jaunākās starptautiskās norises un ASV *CLOUD* akts

6. ASV *CLOUD* aktā ³, ko ASV Kongress pieņēma 2018. gada 23. martā, ar grozījumu 1986. gada Uzglabāto komunikāciju aktā (*Stored Communications Act*) tiek paskaidrots, ka ASV pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums ievērot ASV rīkojumus par satura datu izpaušanu neatkarīgi no tā, kur šādi dati tiek uzglabāti ⁴. Turklāt ASV *CLOUD* akts atļauj ar konkrētiem nosacījumiem noslēgt izpildvaras nolīgumus ar ārvalstu valdībām, uz kuru pamata ASV pakalpojumu sniedzēji varētu sniegt satura datus tieši šīm ārvalstu valdībām (kā arī pārtvert vadu komunikācijas) ar nosacījumiem, kuri jāparedz izpildvaras nolīgumā.

³ Likumīgas aizrobežu datu izmantošanas izskaidrošanas akts.

⁴ Tādējādi tiek apstrīdēta lieta ASV pret *Microsoft Corporation* par to pašu tēmu, t.i., vai saskaņā ar 1986. gada Uzglabāto komunikāciju aktu ASV tiesībaizsardzības iestādes var pieprasīt ASV bāzētam pakalpojumu sniedzējam uz tiesas ordera pamata uzrādīt e-pasta konta saturu, kas tiek glabāts ārvalstīs izvietotā serverī.

7. Apspriežot šo jautājumu marta TI padomē, ministri puda atbalstu kopīgai ES pieejai attiecībā uz ASV, uzsverot, ka tas ne tikai dotu lielu ieguldījumu virzībā uz juridiskās skaidrības ieviešanu pakalpojumu sniedzējiem un dalībvalstu kompetentajām iestādēm, bet tas arī ļautu izvairīties no atšķirīgu režīmu izplatīšanās, fragmentācijas Eiropas Savienībā un nevienlīdzīgas attieksmes pret dalībvalstīm.
8. Komisija un Padomes Juridiskais dienests *CATS* 18. maija sanāksmē precizēja, ka ES ir kompetenta iesaistīties šādās sarunās ar ASV un dalībvalstij nevajadzētu uzsākt divpusējas sarunas. Komisija arī uzsvēra dažus no iepriekš minētajiem ieguvumiem. Turklāt Komisija un prezidentvalsts precizēja ES kompetenci šajā jautājumā ES un ASV ministru sanāksmē, kas notika 2018. gada 22. un 23. maijā Sofijā.
9. Izpildvaras nolīguma noslēgšana starp ES un ASV būtu jāskata arī saistībā ar 48. panta noteikumiem Vispārīgā datu aizsardzības regulā, kas tikko stājās spēkā. Minētajā pantā ir paredzēts, ka *"neskarot citus nosūtīšanas pamatus saskaņā ar šo nodaļu [V], ikviens trešās valsts tiesas spriedums [...], kurā pārzinim vai apstrādātājam pieprasīts nosūtīt vai izpaust personas datus, var tikt atzīts vai būt izpildāms vienīgi tad, ja tas ir balstīts uz starptautisku nolīgumu [...] starp pieprasītāju trešo valsti un Savienību [...]."*
10. Visbeidzot, nosakot turpmākās attiecības, īpaša uzmanība būtu jāpievērš noteikumiem, kas ietverti attiecīgajos leģislatīvajos dokumentos attiecībā uz gadījumiem, kad pakalpojumu sniedzēji sastopas ar pretrunīgiem valstu tiesību aktiem. ASV *CLOUD* aktā ir iekļauta "privilēģiju un imunitātes klauzula" ("*comity clause*")⁵, savukārt ES regulas projekta 15. pantā⁶ ir paredzēta pārskatīšanas procedūra pretrunīgu pienākumu gadījumā. Lai nodrošinātu savstarpību un darbības efektivitāti, būs nepieciešama rūpīga un detalizēta minēto noteikumu izskatīšana.

⁵ Privilēģiju un imunitātes klauzula dod pakalpojumu sniedzējiem iespēju lūgt ASV tiesai atcelt vai grozīt rīkojumu, kas izdots par datu saglabāšanu vai atklāšanu, ja dati ir saistīti ar personu, kas nav ASV valstspiederīgā, un ja rīkojuma izpildīšanas dēļ tiem būtu jāpārkāpj tādas valsts likumi, ar kuru ASV ir izpildvaras nolīgums, kas pakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar tās likumiem paredz līdzīgas iespējas.

⁶ 15. pantā ir paredzēts dialogs ar attiecīgās trešās valsts centrālo iestādi. Eiropas informācijas sniegšanas rīkojums tiktu apstiprināts un dati tiktu sniegti, tikai tad, ja šī iestāde pret to neiebilst.

- 11. Ministri tiek aicināti apstiprināt savu vēlmi ātri iesaistīties sarunās ar ASV par izpildvaras nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Savienību un ASV, kā arī tiek aicināti lūgt Komisiju šajā nolūkā steidzami iesniegt Padomei ieteikumu par sarunu pilnvarām. Ministri tiek aicināti lūgt Komisiju veikt līdzīgus pasākumus attiecībā uz Budapeštas konvencijas otro papildprotokolu, kas pašlaik tiek izstrādāts Eiropas Padomes paspārnē.*
-